

Pesë Vite Akreditim për Akademinë e Forcave të Armatosura, Një Dëshmi e Ekselencës në Arsimin Ushtarak Shqiptar

faqe 3

MINISTRI I MBROJTJES PIRRO VENGU NË "PARIS AIR SHOW": HAPJE E RE NË BASHKËPUNIMIN USHTARAK SHQIPËRI-FRANCË

Ministri i Mbrojtjes i Republikës së Shqipërisë, Pirro Vengu, zhvilloi një vizitë zyrtare në Francë, ku u prit nga homologu i tij francez, z. Sébastien Lecornu, me rastin e hapjes së "Paris Air Show" (Salon du Bourget), një prej eventeve më të rëndësishme ndërkombëtare në fushën e aviacionit... » faqe 3

KODI I IDENTITETIT USHTARAK MË SHUMË SE VESHJE: UNIFORMA USHTARAKE, NDERI I SHËRBIMIT SHQIPTAR

Me Uniformë për Kombin: Disiplina dhe Dinjiteti në Shërbim
Uniforma ushtarake e Forcave të Armatosura të Shqipërisë ka një rol dhe rëndësi të shumëfishtë në funksionimin, identitetin dhe disiplinën e ushtrisë. Identiteti dhe përfaqësimi. Uniforma është simbol i përkatësisë ndaj... » faqe 8

TEKNOLOGJIA SI ARMATIM: LUFTA E RE E SHEKULLIT XXI NË ARENËN USHTARAKE

ANJEZA MUSOLLARI,
Shefe e Sektorit të Botimeve

"Lufta e së ardhmes do të fitohet nga ata që zotërojnë informacionin, jo vetëm armët". Në një epokë ku çdo klikim, postim dhe bashkëbisedim virtual mund të shndërrohet në armë, forcat tona ushtarake përballen me sfida që shtrihen përtej frontit të armatosur. Nuk është më e mjaftueshme të zotërosh... » faqe 7

Forcat e Armatosura Shqiptare në Takimin e Zëvendësshefave të Shtabit të Përgjithshëm të SEDM-it, në Sofje

Në kuadër të iniciativës së Ministerialit të Mbrojtjes të Evropës Juglindore (SEDM), u zhvillua në Sofje takimi vjetor i zëvendësshefave të Shtabit të Përgjithshëm të vendeve pjesëmarrëse, ku Bullgaria ishte vendi pritës. Shqipëria u përfaqësua nga gjeneral brigade Altin Kurti, zëvendësshef i Shtabit të Përgjithshëm të Forcave të Armatosura të Republikës së Shqipërisë.

Ky takim ka për qëllim forcimin e bashkëpunimit ushtarak rajonal, rritjen e stabilitetit, ndërtimin e besimit dhe përmirësimin e sigurisë në Evropën Juglindore dhe më gjerë. Në fjalën e tij, gjeneral brigade Kurti falënderoi Bullgarinë për mikpritjen dhe vlerësoi ecurinë e iniciativës gjatë kryesimit të saj nga Rumania.

Gjenerali Kurti theksoi angazhimin e Shqipërisë për të çuar përpara bashkëpunimin rajonal në fushat e edukimit, trajnimit dhe stërvitjeve të përbashkëta. Ai nënvizoi rëndësinë e tre prioritetëve kyçe për të ardhmen e SEDM-it: forcimi i bashkëpunimit në fushën e mbrojtjes dhe sigurisë ndërmjet vendeve anëtare, rritja e kapaciteteve dhe ndërveprimit të Brigadës së Evropës Juglindore (SEEBRIG) si instrument ushtarak i SEDM-it, dhe zhvillimi i bashkëpunimit civilo-ushtarak për përballimin e krizave të sigurisë.

Në përmbyllje të fjalës së tij, gjeneral brigade

Kurti deklaroi: “Shqipëria e konsideron SEDM-in një platformë të rëndësishme për dialog dhe bashkëpunim konkret, me rezultate të dukshme në terren. Forcat e Armatosura të Republikës së Shqipërisë janë të vendosura të punojnë krah për krah me partnerët rajonalë për një Evropë Juglindore më të sigurt, më të qëndrueshme dhe më të begatë”.

Takimi u mbyll me miratimin e “Deklaratës së Përbashkët” nga të gjithë pjesëmarrësit, e cila pasqyron angazhimin e tyre të vazhdueshëm për paqen dhe sigurinë në rajon.

Konferenca e ardhshme e DCHODs pritet të mbahet në qershor 2026 në Tbilisi, Gjeorgji.

Stërvitja “Reagimi ndaj Zjarreve Masive 2025” Teston Gatishmërinë e Strukturave të Emergjencës

Për dy ditë me radhë, zona e Gërhotit në Gjirokastrë u bë arenë e stërvitjes funksionale (CPX) “Reagimi ndaj zjarreve masive 2025”, e organizuar nga Agjencia Kombëtare e Mbrojtjes Civile (AKMC), në bashkëpunim me Bashkinë dhe Prefekturat e Qarqeve Gjirokastrë dhe Vlorë, si dhe me pjesëmarrjen aktive të të gjitha strukturave të mbrojtjes civile të të dy qarqeve.

Në aktivitet morën pjesë figura kyçe të pushtetit vendor dhe qendror, përfshirë Drejtorin e AKMC-së Haki Çako, Prefektin e Qarkut Gjirokastrë Odise Kote, Prefektin e Qarkut Vlorë Plator Nesturi, Kryetarin e Bashkisë Gjirokastrë Flamur Golemi, si dhe përfaqësues të institucioneve të tjera vendore, qendrore dhe ndërkombëtare.

Në deklaratën e tij, z. Çako theksoi se kjo stërvitje është pjesë e një strategjie të gjerë për përballimin e zjarreve gjatë sezonit veror. “Fokusi kryesor është mbrojtja e jetës së qytetarëve, pronës, vlerave kulturore, gjësë

së gjallë dhe të gjitha resurseve që ka vendi jonë”, - u shpreh ai.

Z. Çako nënvizoi ndikimin e ndryshimeve

klimatike dhe faktorit njerëzor në rritjen e rrezikut nga zjarret, duke shtuar se “90% e zjarreve janë si pasojë e faktorit njeri”. Ai bëri

thirrje për ndëshkrimin ligjor të zjarrvënësve dhe falënderoi të gjitha strukturat për angazhimin e tyre.

Stërvitja përfshiu ushtrime të ndryshme si evakuim, ndihmë e parë, operacione kërkim-shpëtimi dhe koordinim ndërinstitutional. Aktiviteti u mbështet nga Programi i Kombeve të Bashkuara për Zhvillim (UNDP) përmes projektit RESEAL, i financuar nga qeveritë e Suedisë, Portugalisë, Zvicrës dhe Shqipërisë.

Ministria e Mbrojtjes dhe Agjencia Kombëtare e Mbrojtjes Civile shprehën mirënjohjen për qytetarët për mirëkuptimin dhe bashkëpunimin e treguar gjatë zhvillimit të stërvitjes, që synon forcimin e kapaciteteve për përballimin e emergjencave në të ardhmen.

Pesë Vite Akreditim për Akademinë e Forcave të Armatosura, Një Dëshmi e Ekselencës në Arsimin Ushtarak Shqiptar

Akademia e Forcave të Armatosura është akredituar institucionalisht për një periudhë pesëvjeçare, sipas vendimit të fundit të Bordit të Akreditimit. Ky vlerësim i rëndësishëm për arsimin e lartë shqiptar konfirmon përmbushjen e standardeve akademike dhe administrative nga kjo akademi ushtarake.

Ky zhvillim përbën një dëshmi të qartë të përkushtimit të AFA-së për të garantuar cilësi në arsimin ushtarak dhe në kërkimin shkencor, duke synuar përgatitjen sa më të mirë të studentëve dhe oficerëve të ardhshëm të Forcave të Armatosura.

Akreditimi pesëvjeçar jo vetëm që rrit besueshmërinë institucionale, por njëkohësisht thekson angazhimin për zhvillim profesional në përputhje me sfidat bashkëkohore të sigurisë dhe mbrojtjes. Kjo është një arritje domethënëse për AFA-në dhe një hap përpara në konsolidimin e saj si institucion i arsimit të lartë ushtarak në vend.

AKREDITIMI PESËVJEÇAR JO VETËM QË RRIT BESUESHMËRINË INSTITUCIONALE, POR NJËKOHËSISHT THEKSON ANGAZHIMIN PËR ZHVILLIM PROFESIONAL NË PËRPUTHJE ME SFIDAT BASHKËKOHORE TË SIGURISË DHE MBROJTJES.

Ministri i Mbrojtjes Pirro Vengu në “PARIS AIR SHOW”: Hapje e re në bashkëpunimin ushtarak Shqipëri-Francë

Ministri i Mbrojtjes i Republikës së Shqipërisë, Pirro Vengu, zhvilloi një vizitë zyrtare në Francë, ku u prit nga homologu i tij francez, z. Sébastien Lecornu, me rastin e hapjes së “Paris Air Show” (Salon du Bourget), një prej eventeve më të rëndësishme ndërkombëtare në fushën e aviacionit civil, ushtarak dhe teknologjive të mbrojtjes.

Ky aktivitet prestigjioz, i cili mbledhi liderë politikë, prodhues të industrisë së mbrojtjes dhe përfaqësues të forcave të armatosura nga e gjithë bota, ofroi një platformë të rëndësishme për shkëmbimin e përvojës dhe nxitjen e bashkëpunimeve të reja teknologjike.

Gjatë qëndrimit në Francë, ministri Vengu zhvilloi një sërë takimesh dypalëshe me homologë të vendeve të tjera si dhe drejtues të kompanive të njohura të industrisë së mbrojtjes, ku fokusi kryesor ishte thellimi i bashkëpunimit ushtarak mes Shqipërisë dhe Francës.

“Pjesëmarrja e Shqipërisë në këtë ekspozitë tregon angazhimin tonë për të ndjekur hapat e modernizimit dhe për të ndërtuar partneritete afatgjata në fushën e mbrojtjes dhe teknologjisë”, - deklaroi ministri Vengu, duke vlerësuar njëkohësisht mikpritjen e ministrit Lecornu.

Në vijim të marrëveshjeve të dakorduara gjatë vizitës së Presidentit francez Emmanuel Macron në Tiranë, muajin e kaluar, u nënshkrua kontrata me kompaninë prestigjioze “Thales Group” për pajisjen e Forcës Ajrore Shqiptare me një radar modern për vëzhgimin e hapësirës ajrore kombëtare.

Ky investim përfaqëson një hap të rëndësishëm drejt rritjes së kapaciteteve mbrojtëse të Shqipërisë dhe përforcimit të rolit të saj brenda NATO-s, duke përfutur nga eksperiencia dhe mbështetja e partnerëve strategjikë si Franca.

Ministri i Mbrojtjes, Pirro Vengu, i shoqëruar nga shefi i Shtabit të Përgjithshëm të Forcave të Armatosura, gjenerallejtënant Arben Kingji, zhvilloi një inspektim në laboratorin ushtarak të Spitalit të Traumës, një ndër investimet më të rëndësishme në fushën e shëndetësisë për efektivet e Forcave të Armatosura të Republikës së Shqipërisë.

Ky laborator modern, i përfunduar në mesin e vitit 2024, ofron shërbime për mbi 75 mijë përfitues të Statusit të Ushtarakut, bazuar në ligjin nr. 9210 “Për statusin e ushtarakut”. Përfitues janë jo vetëm ushtarakët në shërbim aktiv dhe familjarët e tyre, por edhe ushtarakët në rezervë, kadetët, studentët ushtarakë, rekrutët, trupat e atasheve ushtarakë të huaj dhe efektivet pjesëmarrës në stërvitje dhe trajnime në vendin tonë.

Gjatë vizitës, ministri Vengu u njoh nga afër me të gjitha investimet e realizuara dhe vlerësoi laboratorin si një shtyllë të domosdoshme për shëndetin dhe gatishmërinë e Forcave të Armatosura. Ai theksoi se ky shërbim garanton mbështetje mjekësore profesionale dhe moderne për çdo ushtarak, në çdo kohë.

Laboratori ushtarak kryen 45 analiza të ndryshme nga spektri klinik, biokimik dhe bakterologjik, duke përdorur pajisje të teknologjisë së fundit, të njëjta me ato të Qendrës Spitalore Universitare “Nënë Tereza”. Stafi përbëhet nga 13 specialistë, si civilë ashtu edhe ushtarakë, të cilët sigurojnë një standard të lartë profesionalizmi dhe cilësie në shërbim.

Ky investim shënon një hap të rëndësishëm drejt përmirësimit të infrastrukturës shëndetësore ushtarake dhe konfirmon përkushtimin e institucioneve për t’u kujdesur për trupat e armatosura dhe familjarët e tyre.

Ministri i Mbrojtjes inspekton laboratorin ushtarak në Spitalin e Traumës: Investim strategjik për shëndetin e Forcave të Armatosura

Trupat e Regjimentit të Këmbësores së Jugut nisen për mision në Kosovë

Në ambientet e Garnizonit të Këmbësores së Jugut u zhvillua një ceremoni solemne me rastin e nisjes së kontingjentit të këtij regjimenti, i cili do të shërbejë në përbërje të kompanisë italiane në kuadër të Batalionit Kinetik të Komandës Rajonale Perëndimore (RC-W) në Pejë, Kosovë.

Në këtë ceremoni morën pjesë komandanti i Regjimentit të Këmbësores së Jugut, kolonel Gëzim Marku, zëvendëskomandanti nënkolonel Agron Muka, familjarë të efektiveve dhe përfaqësues të tjerë të strukturave ushtarake.

Në fjalën e tij përshëndetëse, kolonel Marku vlerësoi profesionalizmin, përkushtimin dhe seriozitetin e trupave që nisen drejt misionit ndërkombëtar. “Jam i bindur në suksesin e misionit tuaj, bindje të cilën e mbështes në njohjen e aftësive tuaja profesionale, përkushtimin dhe seriozitetin e treguar gjatë gjithë ciklit stërvitor para dislokues, veçanërisht në rajonin

stërvitor të Bizës gjatë stërvitjes ‘Immediate Response/Defender Europe-25’”, - theksoi ai.

Kolonel Marku garanto mbështetje të plotë për personelin në mision, duke theksuar se komanda e regjimentit do të jetë gjithmonë pranë tyre për çdo shqetësim apo nevojë, me qëllim lehtësimin e detyrës së tyre.

Fjalën e tij e mbajti edhe komandanti i kontingjentit, toger Maringlen Tomani, i cili falënderoi eprorët për besimin e dhënë dhe siguroi të pranishmit se misioni do të përmbushet me përkushtim të lartë dhe profesionalizëm.

Ky dislokim përbën një tjetër dëshmi të angazhimit të Forcës Tokësore në operacionet ndërkombëtare të sigurisë dhe paqes, në bashkëpunim të ngushtë me partnerët e NATO-s, duke rritur kontributin e saj në promovimin e paqes dhe stabilitetit rajonal.

Gjenerallejtënant Kingji pret zyrtarë të lartë amerikanë pas stërvitjes “Defender Europe-25”

Shefi i Shtabit të Përgjithshëm të Forcave të Armatosura të Republikës së Shqipërisë, gjenerallejtënant Arben Kingji, zhvilloi një takim të rëndësishëm me zëvendëskomandantin e Gardës Kombëtare të Nju Xhersit, gjeneral brigade LaPoint dhe zëvendësrektorin e Planifikimit të Komandës së Forcave Amerikane për Evropën (USEUCOM), gjeneral brigade McKinney.

Takimi u zhvillua menjëherë pas përfundimit të stërvitjes shumëkombëshe “Defender Europe-25”, ku të dy gjeneralët amerikanë ishin të pranishëm në “Ditën e Vizitorëve të Shquar”, një ngjarje kyçe e cila thekson rëndësinë e bashkëpunimit ushtarak ndërkombëtar. Në këtë stërvitje morën pjesë gjithashtu përfaqësues të Gardës Kombëtare të Nju Xhersit dhe të Forcës Detare të SHBA-së.

Gjatë bisedimeve u diskutua për vijimin e bashkëpunimit dypalësh me fokus në zhvillimin e trajnimeve të përbashkëta, forcimin e kapaciteteve mbrojtëse si dhe realizimin e projekteve modernizuese në shërbim të forcimit të aftësive operacionale të FARSH-së. Gjenerallejtënant Kingji vlerësoi mbështetjen e vazhdueshme të USEUCOM për zhvillimin dhe konsolidimin e kapaciteteve të

Forcave të Armatosura të Shqipërisë, si dhe ndihmën konkrete të Gardës së Nju Xhersit në fushën e trajnimit, mirëmbajtjes dhe logjistikës.

Në takim, Kingji shprehu falënderime të veçanta për Komandën e Forcave Amerikane për Evropën dhe Afrikën për zgjedhjen e Shqipërisë për të tretën herë radhazi si vend mikpritës i stërvitjes “Defender Europe”,

duke e cilësuar këtë si dëshmi të fortë të partneritetit strategjik mes Shqipërisë dhe SHBA-së. Ai nënvizoi gjithashtu rëndësinë që ky bashkëpunim ka për mbështetjen e planeve të mbrojtjes të NATO-s dhe për stabilitetin e rajonit të Ballkanit. Dy gjeneralët amerikanë

zhvilluan gjithashtu vizita në Komandën e Forcës Tokësore dhe Komandën e Forcës Ajrore, ku u pritën nga komandantët respektivë dhe u informuan mbi zhvillimet më të fundit në këto struktura dhe projektet e përbashkëta me partnerët amerikanë.

Në përfundim të takimit, të dyja palët ritheksuan vullnetin për thellimin e mëtejshëm të bashkëpunimit ushtarak, duke theksuar se angazhimi i SHBA-ve është thelbësor për forcimin e sigurisë rajonale dhe asaj euroatlantike.

Kursantët e KMS zhvillojnë seminar mbi Incidentin e Kanalit të Korfuzit

Në kuadër të modulit “E drejta në Forcat e Armatosura”, kursantët e Kursit të Komandës dhe Shtabit të Përgjithshëm zhvilluan një seminar tematik me fokus “Incidentin e Kanalit të Korfuzit”. Ky aktivitet u konceptua si një rast studimor për analizimin dhe zbatimin e së drejtës ndërkombëtare publike në kontekstin ushtarak. Seminari u inspektua nga Komandanti i Kolegjit të Mbrojtjes së Sigurisë (KMS), gjeneral brigade Ylli Pulaj, i cili vlerësoi nivelin e angazhimit dhe analizën profesionale të kursantëve mbi këtë çështje historike me rëndësi ndërkombëtare. Ky seminar përbën një shembull konkret të përfshirjes së praktikave akademike në përgatitjen profesionale të oficerëve të ardhshëm të Forcave të Armatosura të Shqipërisë.

Efektivë të Detashmentit të Mbështetjes Rajonale, Mengel, realizojnë operacionin për shuarjen e zjarrit në Malin e Krastës

Efektivë dhe mjete zjarrfikëse të kompanisë operacionale në Detashmentin e Mbështetjes Rajonale, Mengel, janë angazhuar në mbështetje të emergjencave civile në bashkinë Elbasan. Situata e krijuar si rezultat i temperaturave të larta ka kërkuar ndërhyrjen e specializuar të strukturave të Komandës Mbështetëse, të cilat i janë përgjigjur menjëherë thirrjes së autoriteteve lokale për normalizimin e situatës në vendin e quajtur “Mali i Krastës”. Të kompletuar me pajisje individuale dhe ato kolektive, efektivët u dislokuan në vendin e operacionit dhe me këmbëngulje e profesionalizëm bënë të mundur vënien në kontroll deri në shuarjen e plotë të vatrës së zjarrit në malin e Krastës. Detashmenti i Mbështetjes Rajonale, Mengel, me kapacitetet e duhura operacionale dëshmon se në çdo kohë është pranë komunitetit për të mbrojtur e jetën e banorëve dhe mjedisin përreth.

Stërvitja fushore/ujore e Batalionit të Forcave Speciale të Regjimentit të Operacioneve Speciale, e koduar “Mburoja Ilire 50-25”, u zhvillua në rajonin stërvitor të Distriktit Detar Jugor, në Pashaliman, me synim zhvillimin e kapaciteteve për operacione speciale ujore dhe nënujore, nëpërmjet ndërthurjes së veprimeve tokësore, detare dhe ajrore.

ANJEZA MUSOLLARI,
Shefe e Sektorit të Botimeve

Të kërkosh falje kur je gabim,
një dritare drejt ndjenjave njerëzore

Në një kohë kur komunikimi është bërë më i shpejtë por më i cekët, kur ndjeshmëria zëvendësohet shpesh nga krenaria dhe kur njerëzit më shumë dëgjojnë për t’u përgjigjur sesa për të kuptuar, të kërkosh falje kur je gabim mbetet një akt i rrallë por thellësisht njerëzor. Kjo sjellje, e cila në dukje është e thjeshtë, mbart në vetvete një mori ndjenjash, bindjesh dhe përplasje vlerash që e bëjnë të rëndësishme për analizë, jo vetëm në aspektin moral, por edhe në atë shoqëror, psikologjik dhe kulturor.

Pranimi i gabimit, reflektim i vetëdijes personale

Të kërkosh falje nënkupton, para së gjithash, njohjen e një gabimi. Por për ta bërë këtë, nevojitet diçka më shumë se njohuri, nevojitet vetëdije. Vetëdija për veten, për ndikimin që kemi te të tjerët, për ndjenjat që i kemi lënduar, dhe për rëndësinë që ka drejtësia në marrëdhëniet njerëzore. Pranimi i fajit është një akt i thellë reflektimi dhe ndershmërie, sepse njeriu, në thelb, është krijesë me mangësi dhe ajo që e dallon nuk është mungesa e gabimeve, por përballja me to.

Në shoqërinë tonë, që shpesh inkurajon “të jesh i fortë”, kjo përballje shihet si dobësi. Por në fakt, vetëm njeriu me karakter të ndërtuar mbi ndershmëri e vetëvlerësim të shëndoshë mund të pranojë hapur se ka gabuar. Kjo nuk është thjesht ndjenjë faji, është rritje.

Ndikimi i kërkimit të faljes në marrëdhëniet ndërnjerëzore

Asnjë marrëdhënie, qofshin miqësi, dashuri, familje apo bashkëpunim profesional, nuk është e imunizuar nga konfliktet.

Gabimet ndodhin, por ajo që vendos fatin e këtyre marrëdhënieve është mënyra si përballohen ato. Një kërkim faljeje i sinqertë ka fuqinë të shërojë plagë emocionale, të rindërtojë besimin dhe të afrojë njerëzit. Përkundrazi, refuzimi për të kërkuar falje, në shumë raste, sjell largësi emocionale, ftohtësi dhe ndarje.

Kur dikush thotë “më fal”, ai/ajo nuk po heq dorë nga dinjiteti, por po e forcon atë. Sepse kjo tregon gatishmëri për të vënë interesin e marrëdhënies mbi egon personale, një gjest i rrallë dhe thellësisht i çmuar në një botë gjithnjë e më individualiste.

Kultura e krenarisë dhe mungesa e ndjeshmërisë

Në shumë kultura, përfshirë edhe atë shqiptare, është rrënjësuar ideja se “të pranosh fajin është dobësi”. Sidomos për burrat, një kërkim faljeje shihet shpesh si një cenim i autoritetit apo i imazhit publik. Nga ana tjetër, gratë shpesh detyrohen të kërkojnë falje për paqen, edhe kur nuk janë fajtores, çka e tregon qartë se kërkimi i faljes është bërë jo një akt ndjeshmërie, por një manovër e sjelljes së diktuar nga rolet gjinore dhe presioni shoqëror.

Kjo tregon se nevojitet një riformatim i mendësisë kolektive, ku të kërkosh falje të mos shihet si cenim, por si shenjë pjekurie, si manifestim i ndjeshmërisë dhe si një nga mënyrat më të larta të shprehjes së dashurisë, respektit dhe përgjegjësisë.

Të kërkosh falje çliron një barrë emocionale. Njeriu nuk është robot, ai e ndien peshën e një gabimi, edhe kur nuk e pranon me fjalë. Kërkimi i faljes është një mënyrë për të balancuar

brendinë e vetes, për të jetuar në paqe me ndërgjegjen. Po ashtu, kur një njeri kërkon falje, ai tregon se e kupton dhimbjen që i ka shkaktuar dikujt tjetër, një shprehje e drejtpërdrejtë e ndjeshmërisë.

Nga ana tjetër, refuzimi i kërkimit të faljes shpesh buron nga frika, frika nga refuzimi, nga humbja e kontrollit, nga ballafaqimi me vetveten. Dhe ky është një sinjal i fortë se mungesa e kërkimit të faljes është, në thelb, mungesë fuqie shpirtërore.

Rëndësia e edukimit dhe shembullit personal

Nëse duam një shoqëri më të drejtë, më të ndjeshme dhe më të bashkuar, duhet të nisim nga shembulli personal. Prindërit duhet t’u kërkojnë falje fëmijëve kur gabojnë, mësuesit nxënësve, drejtuesit punonjësve, sepse në këtë mënyrë ndërtohet një kulturë ku ndershmëria ka më shumë vlerë sesa autoriteti i verbër.

Media, edukimi, madje edhe teknologjia, duhet të promovojnë

modelin e njeriut të ndërgjegjshëm, jo vetëm të suksesit të jashtëm. Sepse suksesi më i madh nuk është fitorja ndaj të tjerëve, por fitorja ndaj vetes kur ajo të nxit të heshtësh, por ti zgjedh të thuash: “Kam gabuar. Më fal!” Ajo që na bën njerëz nuk është pamja, pozita apo pasuria, janë ndjenjat, reflektimet dhe veprimet që i pasqyrojnë ato.

Ka diçka fisnike në pranimin e fajit. Është një akt që pastron zemrën, lehtëson mendjen dhe forcon lidhjet ndërnjerëzore. Në një shoqëri ku shprehjet e ndjeshmërisë shpesh keqinterpretohen si dobësi, të kërkosh falje bëhet një formë rezistence një mënyrë për të thënë: “Unë zgjedh të jem më i mirë, jo më i fortë me çdo kusht”.

Vetëm një shoqëri që di të kërkojë falje mund të ndërtojë marrëdhënie të qëndrueshme, institucione të ndershme dhe një botë më të drejtë.

TË KËRKOSH FALJE
NËNKUPTON, PARA SË
GJITHASH, NJOHJEN E NJË
GABIMI. POR PËR TA BËRË
KËTË, NEVOJITET DIÇKA
MË SHUMË SE NJOHURI,
NEVOJITET VETËDIJE.
VETËDIJA PËR VETEN, PËR
NDIKIMIN QË KEMI TE TË
TJERËT, PËR NDJENJAT
QË I KEMI LËNDUAR,
DHE PËR RËNDËSINË
QË KA DREJTËSIA NË
MARRËDHËNIET NJERËZORE.

NË SHUMË KULTURA, PËRFSHIRË
EDHE ATË SHQIPTARE, ËSHTË
RRËNJËSUR IDEJA SE “TË
PRANOSH FAJIN ËSHTË DOBËSI”.
SIDOMOS PËR BURRAT, NJË
KËRKIM FALJEJE SHIHET SHPESH
SI NJË CENIM I AUTORITETIT
APO I IMAZHIT PUBLIK. NGA
ANA TJETËR, GRATË SHPESH
DETYROHEN TË KËRKOJNË FALJE
PËR PAQEN, EDHE KUR NUK JANË
FAJTORE, ÇKA E TREGON QARTË
SE KËRKIMI I FALJES ËSHTË BËRË
JO NJË AKT NDJESHMËRIE, POR
NJË MANOVËR E SJELLJES SË
DIKTUAR NGA ROLET GJINORE
DHE PRESIONI SHOQËROR.

Teknologjia si Armatim: Lufta e Re e Shekullit XXI në Arenën Ushtarake

ANJEZA MUSOLLARI,
Shefe e Sektorit të Botimeve

*“Lufta e së ardhmes do të fitohet nga ata që
zotërojnë informacionin, jo vetëm armët”*

Në një epokë ku çdo klikim, postim dhe bashkëbisedim virtual mund të shndërrohet në armë, forcat tona ushtarake përballen me sfida që shtrihen përtej frontit të armatosur. Nuk është më e mjaftueshme të zotërosh armë të sofistikuara; përparësi strategjike ka ai që kontrollon informacionin, ai që kupton rrjetet dhe ai që përdor inteligjencën artificiale.

Nga zhvillimet në Ukrainë deri te marrja e kërcënimeve hibride në Ballkan, tregojnë se luftërat e reja nuk shpallen lirisht, ato gjarpërojnë nëpër valët e internetit dhe algoritmet e rrjeteve sociale.

Një sulm kibernetik mund të ngadalësojë shërbimet kritike, ndërsa një fushatë dezinformimi mund të shkatërrojë besimin gjithëpërfshirës të shoqërisë.

Kriza e Informacionit: Arma e Heshtur dhe e Ndikimit Global

Kjo fushë përfshin ndërhyrje në rrjete elektrike, banka, sistemet e ujësjellësit dhe strukturat infrastrukturore, si edhe spiunazh kibernetik ndaj institucioneve shtetërore.

Një dëmtim në mënyrë të dhunshme, pa shkaktuar viktima, mund të paralizojë qeverisjen dhe besueshmërinë ndaj shtetit.

Dezinformimi strategjik

Nëpërmjet profileve false dhe mesazheve të orkestruara, informacioni i rremë përhapet si epidemi. Në situata të tensionuara politike ose emergjencash kombëtare, një postim i manipulueshëm mund të nxisë panik, zemërim dhe destabilizim. Ushtria duhet të jetë në gjendje të zbulojë dhe kundërshtojë menjëherë këto fushata.

Inteligjenca artificiale si mjet strategjik

AI-ja përdoret për analizimin e volumit të madh të të dhënave, për përlllogaritje parashikimi të vizatimit të skenarëve armik dhe për identifikim të anomalive strategjike në komunikime dhe lëvizje.

Operacionet psikologjike online

Një pjesë e rëndësishme e luftës informative. Duke përdorur video, meme, storytelling digjital apo filmime të manipuluara, krijohet ndjesi frike ose pasigurie në popullatë.

Ushtria e shekullit XXI duhet të ketë njësinë e vet të komunikimit digjital, që të reagojë dhe të rishfaqë narrativat strategjike për të mos lejuar mos njohjen digjitale.

Sfida dhe Përgjigje në Shqipëri dhe NATO

Përfiton nga akseset në inteligjencë strategjike dhe trajnime të rregullta në fushën e mbrojtjes. Nuk përjashtohet edhe përvoja e drejtpërdrejtë në ushtritë anëtare, si SHBA, Kanada, Britani. Partneriteti ofron mundësi investimi të huaj për ndërtimin e qendrave të përbashkëta të mbrojtjes.

Nisma kombëtare për forcimin e mbrojtjes

Krijimi i Njësisë Kombëtare të Sigurisë Kibernetike brenda Ministrisë së Mbrojtjes; Investim në laboratorë simulative për sulmet kibernetike dhe testime të rezistencës; Politika të qarta ndaj sektorit privat për bashkëpunim në fushat me interes strategjik (telekomunikime, energji, IT).

Edukimi dhe trajnimi i personelit ushtarak

Ushtria duhet të inkurajojë oficerët dhe specialistët të ndjekin kurse mbi AI, kriptografi, analizë të të dhënave, sjellje elektronike. Mishërimi i logjikës digjitale në kurrikulën akademike është vendimtar për ndërtimin e kapaciteteve të qëndrueshme.

Bashkëpunimi rajonal dhe ndërkombëtar

Ndërprerja e marrëveshjeve të fushatave të përbashkëta, shkëmbimi i informacionit për kërcënimet hibride dhe cyber-entuziaste.

AI-JA PËRDORET PËR ANALIZIMIN E VOLUMIT
TË MADH TË TË DHËNAVE, PËR PËRLLOGARITJE
PARASHIKIMI TË VIZATIMIT TË SKENARËVE
ARMIK DHE PËR IDENTIFIKIM TË ANOMALIVE
STRATEGJIKE NË KOMUNIKIME DHE LËVIZJE.

Projekte si NATO Cooperative Cyber Defence Centre of Excellence dhe Iniciativa Europiane për Mbrojtjen Kibernetike janë projekte që ofrojnë asistencë për vendet si Shqipëria.

Kultura Digjitale Ushtarake & Pritshmëri Strategjike

Ndryshimi i kulturës organizative: Ushtria duhet të kultivojë vetë-mbrojtje dinamike, ku edhe oficerët e zakonit kanë vetëdijen për rrezikun e informacionit të falsifikuar, phishing, dhe sulmeve në distancë.

Protokolle komunikimi të sigurt: Adoptimi i sistemeve të enkriptimit për mesazhe, llojeve të reja të rrjeteve ushtarake që janë rezistente ndaj ndërhyrjeve elektronike, ku përditësimet bëhen me frekuenca të rastësishme dhe mesazhet burojnë vetëm për palë si “zero-trust”.

Inovacioni në drejtim të autonomisë teknologjike

Shqipëria mund të fillojë zhvillimin e zgjidhjeve softuerike

kombëtare për analizën kibernetike, duke përdorur inteligjencën artificiale të trajnuar mbi të dhëna lokale, dhe duke krijuar prototipe sensorësh dometikë për mbrojtjen fizike dhe kibernetike.

Transparenca dhe reputacioni ndërkombëtar

Duke demonstruar publikisht investime në cyber mbrojtje dhe luftën informative, ne forcojmë kredibilitetin e Shqipërisë si kontribuuese serioze në sigurinë e rajonit dhe si partner i besueshëm i NATO-s dhe BE-së.

Në këtë betejë të re, informacioni është forca, teknologjia është armatimi, dhe kultura e sigurisë digjitale është mburoja.

Shqipëria nuk ka luksin për të mbetur pas. Transformimi nuk është vetëm një zgjedhje por është një detyrim kombëtar dhe një hap në drejtim të besueshmërisë dhe autoritetit ndërkombëtar. Ushtria jonë duhet të jetë jo më pak se një lider në këtë epokë të re, që ka të ardhmen e betejave në valët digjitale.

Me Uniformë për Kombin:

Disiplina dhe Dinjiteti në Shërbim

Uniforma ushtarake e Forcave të Armatosura të Shqipërisë ka një rol dhe rëndësi të shumëfishtë në funksionimin, identitetin dhe disiplinën e ushtrisë.

Identiteti dhe përfaqësimi

Uniforma është simbol i përkatësisë ndaj ushtrisë shqiptare dhe përfaqëson shtetin shqiptar brenda dhe jashtë vendit. Ajo tregon se personi që e mban është pjesë e një strukture zyrtare të mbrojtjes së vendit.

Disiplina dhe organizimi

Përdorimi i uniformës nxit disiplinën dhe përforcon ndjenjën e barazisë dhe përkushtimit në radhët e ushtarakëve. Të gjithë pjesëtarët e Forcave të Armatosura, pavarësisht gradës, ndajnë një kod të përbashkët përmes uniformës.

Dallimi i gradave dhe funksioneve

Uniforma përmban elementë që ndihmojnë në identifikimin e gradës, repartit, dhe specialitetit të çdo ushtari. Kjo është e rëndësishme për funksionimin efektiv të komandimit dhe zinxhirit hierarkik.

Mbrojtja dhe përshtatja me mjedisin

Uniformat moderne ushtarake janë të dizajnuara për të ofruar mbrojtje fizike, komoditet dhe kamuflim në terrene të ndryshme, sipas nevojave të misionit (fusha, mal, qytet, etj.). Ato përfshijnë materiale rezistente ndaj kushteve atmosferike dhe faktorëve të tjerë të jashtëm.

Moral dhe krenari

Për shumë ushtarakë, uniforma është burim krenarie dhe simbol i nderit për shërbimin ndaj atdheut. Ajo luan një rol të rëndësishëm në ndërtimin e moralit dhe motivimit të trupave.

Funksionet ceremoniale dhe zyrtare

Përveç uniformës së përditshme, Forcat e Armatosura përdorin uniforma ceremoniale në raste shtetërore,

Më Shumë se Veshje: Uniforma Ushtarake, Nderi i Shërbimit Shqiptar

UNIFORMA ËSHTË SIMBOL I PÛRKATËSISË NDAJ USHTRISË SHQIPTARE DHE PÛRFAQËSON SHTETIN SHQIPTAR BRENDË DHE JASHTË VENDIT. AJO TREGON SE PERSONI QË E MBAN ËSHTË PJESË E NJË STRUKTURE ZYRTARE TË MBROJTJES SË VENDIT.

përvjetorë ushtarake, ose ngjarje ndërkombëtare ku përfaqësohet ushtria shqiptare.

Këto uniforma ruajnë elemente tradicionale dhe historike. Uniforma ushtarake është më shumë sesa një veshje, ajo

është një përfaqësim i vlerave të shërbimit ushtarak, një mjet funksional për misionet në terren, dhe një simbol kombëtar që mbart mbi vete historinë, përkushtimin dhe dinjitetin e Forcave të Armatosura të Shqipërisë.

Rregullat për mbajtjen dhe mirëmbajtjen e uniformës

Ushtarakë janë përgjegjës për mbajtjen e uniformës në gjendje të pastër dhe të mirëmbajtur. Rregullorja e AFA-së specifikon se kontrata e shërbimit përfshin edhe detyrën për ruajtjen e uniformës.

Shtrirja e uniformës në detyrë

Uniforma është veshje zyrtare në të gjitha aktivitetet si trajnime, angazhime zyrtare dhe operacione ndërkombëtare. Duke respektuar rregullat nuk lejohet shkelje si të paraqitjes pa uniformë në shërbim.

Përforcimi i përshtatjes me formatin e NATO-s pas 1991, me përdorim të gradave, simboleve të njësive dhe flamurit në uniformë.

Kontrata e shërbimit

Në Udhëzimin nr. A S, data 08/10/2014, përcaktohet kontrata ndërmjet ushtarakut dhe forcës me detyrimet e ruajtjes së uniformës, përkujdesit ndaj saj dhe shërbimeve të tjera të lidhura.

Uniformat shqiptare ushtarake kanë reflektuar transformime të thella historike nga ndikimet italiane dhe sovjetike te ato perëndimore dhe NATO-s.

Sot, ato janë në përputhje me standardet ndërkombëtare, ndërsa rregullat e kontratës së shërbimit i imponojnë ushtarakëve përgjegjësinë për mbajtjen, pastrimin dhe përdorimin korrekt të uniformës në çdo aktivitet zyrtar.

Normat ligjore dhe vendimet për uniformën

VKM 150/13.3.2023 vendos kriteret dhe normat e trajtimit me uniformë për ushtarakët aktivë dhe studentët ushtarakë, brenda dhe jashtë vendit.

Ushtarakëve që dërgohen në misione jashtë vendit u sigurohen uniforma stërvitjeje të përshtatura për kushtet e misionit.

Uniformat, gradat dhe simbolet jepen falas, dhe në rast lirie, rezervë apo tragjedi, ushtarakët përfitojnë uniformë ceremoniale.

Sjellja në publik me uniformë (jashtë detyrës)

Lejohet vetëm në aktivitet të lidhur me detyrën ushtarake. Nuk përdoret në ambiente si bare, tregje, plazhe, ose për përfitime personale jashtë shërbimit.

Nuk duhen ekspozuar pajisje apo simbolika ushtarake në kontekste jozyrtare, për të ruajtur imazhin institucional.

Sjellja gjatë detyrës apo misionit

Gjatë shërbimit, ushtarakët duhet të respektojnë kodin e sjelljes: respekt ndaj kolegëve, hierarkisë, shmangie diskriminimi, dhe sjellje profesionale.

Gjatë kohës me uniformë, ndalohet përdorimi i alkoolit apo substancave të ndaluara.

Konfidencialiteti i informacionit gjatë shërbimit është i pazëvendësueshëm.

Përdorimi dhe ruajtja e pajisjeve, armëve dhe uniformës duhet të jetë sipas standardeve dhe vetëm për qëllime shërbimi.

Uniforma duhet të jetë e përshtatshme, e pastruar, e palosur mirë, duhet të përmbushë standardet e duhura për

pamjen fizike.

Flokët, mjekra (gjinia mashkullore) dhe kozmetika (gjinia femërore) duhet të përmbushin standardet ushtarake, si p.sh. flokët e shkurtër për meshkujt dhe kozmetika diskrete për femrat.

Thonj të pastër dhe të shkurtër, pa bizhuteri të ekzagjeruara dhe syze të përshtatshme me rregullat.

Sjellja gjatë misioneve jashtë vendit

Uniforma dhe pajisjet bëhen sipas kërkesave specifike të misionit (kamufllazh të përshtatshëm për terrenet dhe klimën e atij vendi).

Gjatë aktiviteteve ceremoniale apo zyrtare jashtë vendit, duhet respekt i rreptë i etikës ushtarake dhe formacione të paracaktuara.

Mbrojtja e imazhit institucional dhe evitimi i përfshirjeve në ngjarje politike janë thelbësore.

Disiplinat dhe shkeljet e rënda

Shkeljet e rënda përfshijnë: publikime të paautorizuara, kritika publike, shkelje të politikave me uniformë (p.sh. alkooli, bixhozi, falja fetare me uniformë). Mbajtja e uniformës ushtarake kërkon disiplinë të lartë, nga pamja personale, mënyra se si vishet, deri te sjellja profesionale në publik dhe në misione.

Sjellje dinjitoze, respekt për strukturat, kujdes për simbolet dhe shmangia e aktivitetit jozyrtar janë thelbësore për ruajtjen e autoritetit dhe imazhit të FA-së.

Prof. Asoc. Dr. Bernard Zotaj

Gora e lavdisë partizane

Duke studiuar për historinë e dëshmorëve të bashkisë Pogradec u gjenda përpara një historie të ngjashme me historitë dhe trimëritë e gruas shqiptare në shekuj. Merko e Shqipërie Selmanllari, nënë e bijë u vranë në prapun e shtëpisë nga pushtuesit gjermanë për të mbrojtur nderin dhe dinjitetin e familjes dhe vendit të tyre.

Ngjarja ka ndodhur në fshatin Dolanec në krahinën e Gorës, një krahinë me histori të lashtë, histori që fillon në Maliqin e lashtësisë, e që vijnë më pas me fiset ilirë të shquar të Taulantias. Historia e Gorës është luftarake dhe e lavdishme. Burra dhe gra nga Gora i bëjnë nder historisë kombëtare, me çetat atdhetare në ndihmë të Rilindjes Kombëtare dhe të Pavarësisë së Shqipërisë. Bij të trevës, kapedanë të shquar si Kajo Babieni, Shahin Matraku, Malkë Zvarishti, Ismail Dërdusha etj., i kanë dhënë nder dhe lavdi krahinës. Historitë dhe bëmat e tyre frymëzuan burrat dhe gratë e krahinës në Luftën Antifashiste Nacionalçlirimtare. Gorarët mbushën rreshtat e çetave, batalioneve e brigadave partizane të komanduara nga Heroi i Popullit Teki Kolaneci e komandantë e komisarë, bij e bija të krahinës legjendare.

Në këtë histori të lavdishme të Gorës, në të gjithë kohët, ka ngelur i vetmi dëshnimtar që është Guri i Kamjes, monument i lavdishëm shekullor dhe i përjetshëm i natyrës. Ky gur ka ngelur në shekuj një pikë referuese për shumë ngjarje historike e ndodhi të mëdha. Aty janë mbledhur gorarët dhe kanë marrë vendime historike, janë bërë organizime të mëdha, kanë lidhur besën gorare për t'i bërë ballë të keqes e pushtuesve të huaj, që kanë qenë të shumtë për të pushtuar krahinën me histori të madhe dhe të lavdishme.

Kapedanët që frymëzuan breza

Ismail Dërdusha ishte kapedan çete patriotike në Dërdushë të Gorës. Jeta e tij ka kaluar në punë dhe në luftë për të mbajtur ndezur idetë patriotike e liridashëse. Ai kishte bërë emër në Gorë, Opar e Mokër. Ismaili ishte nipi i Kajo Babjenit, një kapedani tjetër i zonës legjendare. Në vitin 1885, në moshën 17 vjeçare, ishte bashkuar me çetat e Kajo Babjenit e Shahin Matrakut. Ishte Ismaili me çetën e tij, që nuk i lejoi xhandarët e administratës osmane të vilnin tatimet në Gorë. Aktin e tij e vlerësoi populli, ndaj e donte dhe e mbronte kapedantin që ishte roje i tij, për të mos i zhvatur si pushtuesi, ashtu dhe bejlerët e agallarët e vendit. Me krijimin e Komitetit të Fshehtë të Manastirit që kërkonte lirinë e Shqipërisë dhe takimi me kapedanët gorarë, Ismaili u vu në krye të lëvizjes, duke luftuar për lirinë dhe pavarësinë e Shqipërisë. Zona e veprimtarisë së luftimeve shtrihej nga Lenia deri në Malin e Thatë. Ai e kishte njoftuar Kajmekamin e Pogradecit, që të mos dërgonte taksambledhësit në fshatrat e Gorës, sepse fshatarët ishin shumë të varfër e s'kishin çfarë të jepnin. Ndaj çdo forcë që do të përdorej, do goditej nga çetat e Gorës.

Në vitin 1911 në Gurin e Kamjes Ismail Dërdusha u ndesh me taksambledhësit e qeverisë, të cilët u detyruan të ktheheshin mbrapsht në Pogradec. Por, po në vitin 1911 në fshatin Pretushë, forcat qeveritare i zunë pritë me xhandarë të shumtë dhe e vranë kapedantin Ismail Dërdushën së bashku me kapedantin tjetër të zonës, Seit Zakoçanin.

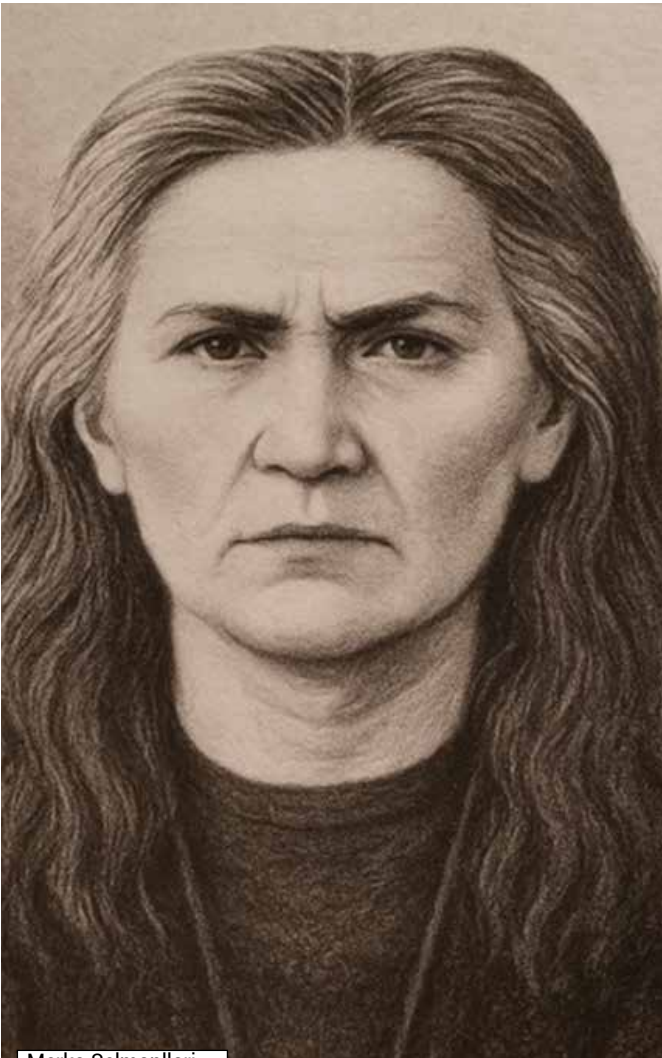
Luftëtari Tosun Dërdusha ishte një patriot tjetër nga fisi luftarak Dërdusha. Shtëpia e tij ishte një bazë patriotike. Kështu, në shtëpinë e Tosunit në Dërdushë, në vitin 1907, u mbledhën krerët e Gorës dhe mbajtën një kuvend të kapedanëve të zonës. Fisi Dërdushë historikisht ka mbajtur qëndrim patriotik, në kohën e Rilindjes, të Pavarësisë, të LANÇ-it dhe pas çlirimit. Në këtë fis lindi, u rrit, u edukua dhe aktivistja Meriko Halit Dërdusha, e cila shkoi nuse në fisin Selmanllari në fshatin Dolanec të Gorës.

Aktivistja e gruas në krahinë

Meriko Selmanllari e lindur në vitin 1902, në Dërdushë, ishte mbesa e kapedan Ismail Dërdushës. Në familjen e burrit, ajo gërshetoi traditat dhe zakonet e famljes Dërdusha me ato të familjes Selmanllari. Meriko u bë një veprimtare e shquar gjatë Luftës Antifashiste Nacionalçlirimtare, e ktheu shtëpinë e saj në bazë të luftëtarëve të lirisë.

Ndër gratë aktiviste në Gorë, në periudhën e lëvizjes u shquan Medije Braçe, e cila ishte dhe delegate në Kongresin e Gruas Antifashiste në Berat në nëntor 1944, Fiqirie Kolaneci, aktiviste e shquar e gruas në krahinë, Nënë Pashako, trimëreshë dhe legjendë

NËNË E BIJË PËR ATDHE, HISTORIA E LAVDISHME E MERIKO DHE SHQIPËRIE SELMANLLARIT

Merko Selmanllari

e gruas gjatë LANÇ-it, Fike Grybeci, anëtare e Organizatës së Gruas Antifashiste në Gorë, si dhe Meriko Selmanllari, aktiviste e gruas në krahinë.

Shqipërie B. Selmanllari ishte e bija e Merikos e lindur në vitin 1926 në fshatin Dolanec. Edhe Shqipëria u aktivizua me lëvizjen, me organizatën e rinisë dhe ka ndihmuar dhe njësitin partizan të fshatit Dolanec.

Historia e tyre është një histori trimërore që është në vazhden e trimëreshave të kohëve, të Shqipëries si të Shote Galicës, të Tringës së Grudës e Tringës së Hotit, të Maro Kondës dhe të Liri Geros, të Sartë Gabaj dhe të Qybra Sokolit etj.

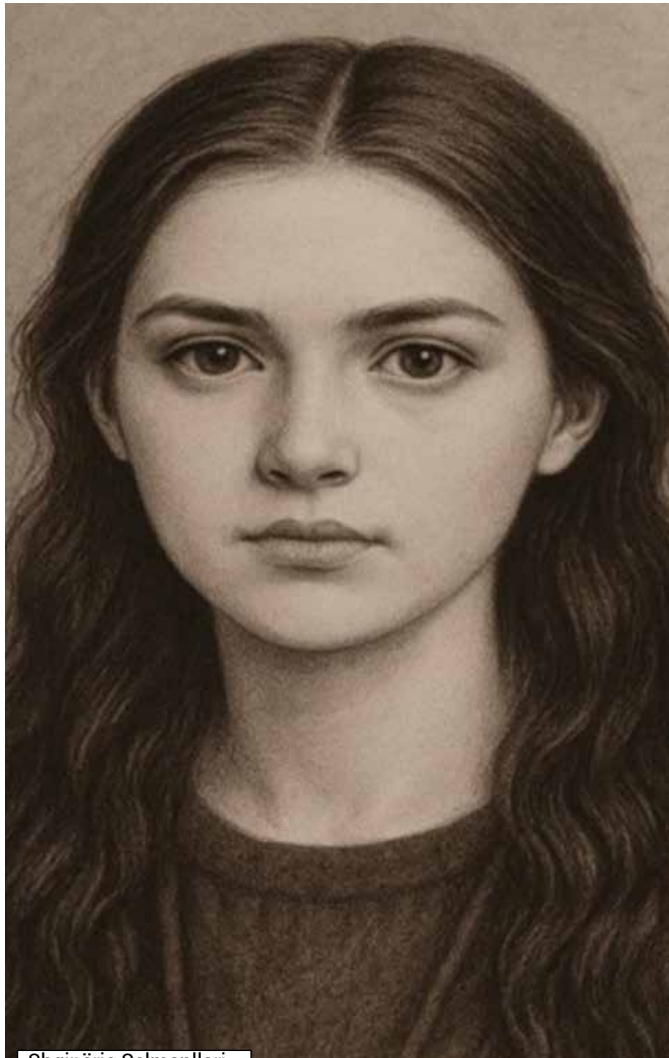
Trimëria e Merikos dhe Shqipëries ka një dukuri të re, të veçantë dhe të traditës. Meriko ishte edukuar me trimërinë, ishte mbesë e një kapedani të njohur të Gorës, të Ismail Dërdushës, ishte mbesë e gjyshes së saj, Fatime Dërdushës.

Historia e Fatimes tregohej si një legjendë. Nëna, si një lajmëtare për bijtë e saj, vërejti se shtëpia e saj po rrethohej nga turqit. I biri Ismaili me luftëtarët e çetës gjendej në shtëpi. Nëna, doli nga tuneli i nëndheshëm, zbuloi pozicionet që kishin zënë turqit, dhe ia tregoi të birit. Kapedani doli nga shtëpia me luftëtarët dhe i shpartalloi turqit.

Historia që ripërtërihet...

Kjo legjendë e ndodhur në fillim të shek. XX, u përsërit në një kohë tjetër, në Luftën e Dytë Botërore. Lufta kishte arritur dhe në fshatin Dolanec. E njëjta histori po përsëritej dhe nga aktivistja Meriko, më 16 qershor 1944. Fshati Dolanec gjendej në qendër të Gorës së Sipërme. Shtëpinë e veprimtares së gruas antifashiste e rrethuan forcat gjermano-balliste. Meriko ishte vetëm me vajzën e saj 18 vjeçare, që i kishte vendosur emrin e atdheut, Shqipërie. E ndodhur me vajzën në shtëpi, nëna u mendua gjatë, gjykoi dhe mori një vendim... Ajo nuk kishte rrugë tjetër veç t'u kundërvihej armiqve me armët që kishte. Mori një sëpatë të madhe, me qylykë, i dha dhe një sëpatë tjetër Shqipëries dhe i tha:

- Bijë, as ty, as mua, nuk na lejohet të na dhunojnë shtëpinë tonë. Shqiptari kurrë se ka dorëzuar kullën e tij, ndaj do ta mbrojmë me jetën tonë.

Shqipërie Selmanllari

Armiqtë po e shqyenin portën. Nëna dhe e bija kishin zënë pozicion me sëpatë në dorë për të goditur... dhe ushtarit, gjermani i parë që hodhi këmbën për të hyrë në kullë, Meriko i lëshoi sëpatën në kokë. Ai ra për tokë e nuk pati kohë të heqë këmbëzën e shkrepjes... Këtë gjë bëri dhe Shqipëria, por gjermani pas tij, me një breshëri sharrësi i rrëzoi të dyja nënë e bijë për tokë.

Kjo ngjarje ishte shumë e shpejtë dhe heroike. Ishin dy femra gorare, ishin dy shqiponja shqiptare që nuk lejuan pushtuesin t'u shkelte prapun e kullës. Heroizmi i tyre është një shembull në piedestalin e lirisë të gruas shqiptare.

Çfarë mund të bënin më tepër se kaq, kjo grua së bashku me vajzën e saj që ishin në kullën e tyre?! Ky ishte një akt i guximit heroik që tregonte se gruaja shqiptare në luftë shkoi pas rrjedhës dhe traditës së tyre familjare, por dhe të historisë të prejardhjes nga vinte Meriko. Ky ishte një akt që e vendosi gruan luftëtare në vendin që meriton, në vendin e nderit.

Ngjarja e ndodhur në kulmin e operacionit armik të Qershorit të vitit 1944, nuk është rastësore dhe as fati i dy luftëtarëve të lirisë. Akti i tyre është diçka më madhështor dhe i denjë për gruan shqiptare. Familja Selmanllari dhe fshati Dolanec ishin të lidhur ngushtë me luftën. Të dyja, nënë e bijë ishin aktiviste të njohura në zonën e Gorës, ato ishin shquar si luftëtare dhe punonin në çdo kohë dukshëm në favor të Lëvizjes Antifashiste.

Ballistët e dinin dhe i kishin informuar kolegët e tyre gjermanë se në shtëpinë e familjes Selmanllari, ishte bazë e luftës dhe aty do të gjenin gjurmët e aktivitetit të tyre dhe të lëvizjes. Ato u sakrifkuan duke u bërë barrikadë dhe nuk lejuan që pushtuesi të shkelte prapun e kullës së tyre.

Ato u flijuan të dyja për lirinë e Atdheut. Meriko Halit Selmanllari është shpallur dëshmore e Atdheut me vendim nr. 131, datë 16 shtator 1983, të Komitetit Ekzekutiv të KP të rrethit të Pogradecit, ndërsa e bija, Shqipëria ende pret që të shpallet dëshmore e Atdheut.

Për jetën dhe aktin heroik të tyre është shkruar në librin “Gora patriotike” të autorëve Selami Kreka dhe Syrja Jahollari, si dhe në librin “Yje të pashuar” vëllim XX, të autorit Resul Bedo.

Më 16 qershor 1924, shënohet një prej ngjarjeve më të rëndësishme në historinë politike të Shqipërisë së periudhës së pas Luftës së Parë Botërore, ardhja në pushtet e Qeverisë së Fan Nolit, e njohur edhe si Revolucioni i Qershorit. Kjo ngjarje ishte rezultat i një përshkallëzimi të tensioneve politike, sociale dhe ekonomike në vend, dhe pati pasoja të thella për drejtimin që mori Shqipëria në vitet që pasuan.

Konteksti politik dhe shoqëror

Pas shpalljes së pavarësisë në vitin 1912 dhe periudhës së gjatë të paqëndrueshmërisë gjatë Luftës së Parë Botërore, Shqipëria përpigj të formësonte një shtet të qëndrueshëm. Ahmet Zogu, i cili kishte ardhur në pushtet si një figurë e fuqishme në qeverinë e pasluftës, përballej me kritika për autokraci dhe lidhje të ngushta me qarqet serbe. Kjo situatë u tensionua më tej pas atentatit ndaj tij në Parlament në fillim të vitit 1924 dhe, sidomos, me vrasjen misterioze të Avni Rustemit, një figurë e rëndësishme e opozitës dhe anëtar i shoqërisë “Bashkimi”.

Lëvizja opozitare dhe ardhja në pushtet e Nolit

Pas vrasjes së Avni Rustemit, në ceremoninë e varrimit në Vlorë, nisi një mobilizim i madh popullor dhe politik kundër qeverisë së Zogut. Shoqëria “Bashkimi” dhe figura të njohura të opozitës si Bajram Curri, Luigj Gurakuqi, Stavro Vinjau dhe të tjerë, kërkuan largimin e qeverisë dhe hetimin e vrasjes. Ata kërkuan gjithashtu arrestimin e Ceno bej Kryeziut, një figurë me ndikim të madh dhe i dyshuar për lidhje me Serbinë.

Lëvizja mori shpejt karakter ushtarak me mbështetje nga elementë të ushtrisë dhe popullsisë në jug të vendit. Brenda pak ditësh, më 16 qershor 1924, qeveria e Zogut ra dhe Fan Noli u shpall Kryeministër.

Programi i qeverisë së Nolit

Më 19 qershor, qeveria e re paraqiti programin e saj, të njohur si “Programi i Njëzet Pikave”, me theks të veçantë në Reformën agrare: shpërndarja e tokës për fshatarët pa tokë. Luftën kundër korrupsionit dhe feudalizmit. Ngritjen e arsimit kombëtar dhe zhvillimin e kulturës. Krijimin e një shteti laik dhe demokratik. Qeveria përfshinte personalitete si Luigj Gurakuqi, Sulejman Delvina, Kasem Qafëzezi, Rexhep Shala, Qazim Koculi, të cilët morën poste ministrore dhe u angazhuan në zbatimin e programit reformues.

Sfida dhe rrëzimi i qeverisë

Megjithatë, pavarësisht mbështetjes fillestare, qeveria e Nolit përballej me shumë vështirësi si, mungesa e mbështetjes ndërkombëtare, sidomos nga Italia dhe Britania, të cilat favorizonin stabilitetin dhe Zogun si faktor të njohur; Vështirësi ekonomike dhe mungesa e burimeve për të zbatuar reformat; Opozita e brendshme nga qarqet konservatore dhe feudalët e mëdhenj.

Në dhjetor 1924, Ahmet Zogu u rikthye me ndihmën e Jugosllavisë dhe përmbysi qeverinë e Nolit. Ky i fundit u detyrua të largohej nga Shqipëria.

Trashëgimia historike

Revolucioni i Qershorit mbetet një prej ngjarjeve më të rëndësishme në historinë shqiptare sepse: shënoi një tentativë për ndryshim radikal të sistemit politik drejt demokracisë parlamentare; solli për herë të parë në pushtet një figurë inteligjente dhe reformiste si Fan Noli; ndriçoi kontradiktat sociale dhe klasore në Shqipëri; frymëzoi më vonë lëvizje të tjera për reformim dhe drejtësi sociale.

Përpyjekja për liberalizim (krahasuar me Monarkinë e Zogut dhe Republikën e 1925–1928)

Qeveria Noli përfaqësonte një përpjekje për të vendosur demokraci parlamentare me shtet laik dhe liri civile, ndryshe nga modelit autoritar i Zogut më 1925.

Nëse do të ishin zbatuar reformat e liberalizimit, kjo do të kishte krijuar një traditë shumë më të fortë demokratike sesa ai model i centralizuar dhe më pas mbretëror i Zogut.

Mungesa e mbështetjes ndërkombëtare

Zogut iu dha mbështetje nga Britania dhe Jugosllavia për t’u

Lindja e një Shprese: Krijimi i Qeverisë së Nolit në 1924

QEVERIA NOLI PËRFAQËSONTE NJË PËRPJEKJE PËR TË VENDOSUR DEMOKRACI PARLAMENTARE ME SHTET LAIK DHE LIRI CIVILE, NDRYSHE NGA MODELIT AUTORITAR I ZOGUT MË 1925. NËSE DO TË ISHIN ZBATUAR REFORMAT E LIBERALIZIMIT, KJO DO TË KISHTE KRIJUAR NJË TRADITË SHUMË MË TË FORTË DEMOKRATIKE SESA AI MODEL I CENTRALIZUAR DHE MË PAS MBRETËROR I ZOGUT.

rikthyer në pushtet, ndërkohë që qeveria e Nolit mbeti e izoluar dhe mbështeti Moskën, çka e vendosi atë në anën e gabuar të politikës së Ballkanit.

Mësimet për epokën demokratike të pas '90-ës

Përvojat e qeverive të pas '90-ës, të cilat shpesh nisën me ideal demokracie, por u destabilizuan nga korrupsioni dhe mungesa e konsensusit, janë reflektim i mungesës së unitetit dhe planifikimit që solli rrëzimin e Nolit. Konsensusi afatgjatë politik dhe ndërkombëtar mbetet thelbësor për

stabilitet.

Revolucioni i Qershorit 1924 përfaqësoi një përpjekje radikale dhe demokratike për transformimin e Shqipërisë, që sinjalizoi një rrugë të re, larg feudalizmit dhe drejt demokracisë perëndimore. Por, mungesa e konsensusit të brendshëm, mbështetjes ndërkombëtare dhe mekanizmave institucionalë e bënë të brishtë. Rrëzimi i tij thekson nevojën për balancë midis idealizmit dhe praktikës, një mësim i vlefshëm për tranzicionet demokratike të mëvonshme.

Sekretari i Përgjithshëm i NATO-s, Mark Rutte, mori pjesë në Samitin e Liderëve të G7-ës në Kananaskis, Alberta, Kanada. Eventu u organizua nga Kryeministri i Kanadasë, Mark Carney.

Duke folur përkrah Kryeministrit Carney, Z. Rutte përshëndeti vendimin e Kanadasë për të përmbushur objektivin e investimeve në mbrojtje të NATO-s këtë vit. “Fakti që vendosët ta çoni Kanadanë në 2% të shpenzimeve për NATO-n këtë vit është vërtet fantastik”, - tha ai. Ai vuri në dukje se, së bashku me njoftimin e fundit të Portugalisë për të arritur 2% të PBB-së këtë vit, të gjithë aleatët e NATO-s do ta përmbushin këtë standard në vitin 2025. “Ky është një lajm vërtet i shkëlqyer”, - tha Sekretari i Përgjithshëm.

Përveç diskutimeve me udhëheqësit e G7-ës, Sekretari i Përgjithshëm Rutte zhvilloi një numër takimesh dypalëshe përpara Samitit të ardhshëm të NATO-s në Hagë, duke përfshirë edhe me Presidentin e Ukrainës, Volodymyr Zelenskyy, dhe Kryeministrin e Australisë, Anthony Albanese.

Samiti i G7: Një Shtyllë e Qeverisjes Globale në një Botë të Fragmentuar

Grupi i Shtatë (G7) mbetet një nga forumet më me ndikim për bashkëpunim ndërkombëtar midis ekonomive të mëdha të përparuara. I lindur pas trazirave ekonomike në vitet 1970, G7 ka evoluar nga një grup diskutimi ekonomik i lidhur ngushtë në një platformë për qeverisje më të gjerë globale, duke trajtuar çështje nga ndryshimet klimatike dhe siguria te politika dixhitale dhe shëndeti publik. Në një botë që përcaktohet gjithnjë e më shumë nga fragmentimi gjeopolitik dhe ndërvarësitë komplekse, rëndësia e G7 vazhdon të jetë si e kontestuar ashtu edhe e riafirmuar.

Në vitin 2025, Samiti i G7 i mbajtur në Kananaskis, Kanada, nënvizoi ndikimin e qëndrueshëm të grupit. Diskutimet kryesore varionin nga rregullimi i inteligjencës artificiale dhe siguria globale e energjisë deri te shtrirja drejt Jugut Global. Pavarësisht kritikave për ekskluzivitetin e tij dhe përfaqësimin e kufizuar të popullsisë së botës, G7 ka demonstruar vazhdimisht aftësinë e tij për të nxitur dialog të nivelit të lartë dhe konsensus mbi sfidat urgjente globale.

Ky artikull eksploron rrënjët historike, dinamikën strukturore, mekanizmat e përcaktimit të axhendës dhe perspektivat e ardhshme të G7. Duke analizuar si arrijtjet ashtu edhe mangësitë e saj, ne mund ta kuptojmë më mirë vendin e saj brenda arkitekturës më të gjerë të qeverisjes globale.

Konteksti Historik dhe Evolucion i G7-ës

Origjina e G7-ës daton që nga fillimi i viteve 1970, një periudhë e shënuar nga turbulenca të konsiderueshme ekonomike dhe politike. Shkaku i parë i madh ishte kriza e naftës e vitit 1973, e cila nxori në pah dobësitë në ekonominë globale dhe nënvizoi nevojën për përgjigje të koordinuara midis vendeve kryesore të industrializuara. Në vitin 1975, Franca priti një samit të gjashtë ekonomive kryesore - Franca, Gjermania Perëndimore, Italia, Japonia, Mbretëria e Bashkuar dhe Shtetet e Bashkuara - në atë që u bë e njohur si G6. Kanadaja iu bashkua vitit pasardhës, duke formuar G7-ën.

Edhe pse fillimisht u përqendrua në çështjet makroekonomike, G7 gradualisht e zgjeroi fushëveprimin e saj për të përfshirë tema politike, të sigurisë dhe të zhvillimit. Gjatë viteve 1990, me Luftën e Ftohtë që po i afrohej fundit, grupi filloi të integronte temat politike dhe të sigurisë në diskutimet e tij. Në vitin 1998, Rusia u ftua të bashkohej, duke krijuar G8-ën. Megjithatë, ky zgjerim ishte jetëshkurtër. Në vitin 2014, pas aneksimit të Krimesë, Rusia u pezullua, duke e rikthyer grupin përsëri në konfigurimin e G7.

Gjatë dekadave, G7 ka luajtur një rol jetësor në reagimin ndaj krizave të mëdha globale. Ishte instrumentale gjatë krizës financiare globale të vitit 2008, duke ofruar një përgjigje të koordinuar fiskale dhe monetare. Gjithashtu ka mbështetur lehtësimin e borxhit për vendet në zhvillim, ka koordinuar sanksionet pas konflikteve ndërkombëtare dhe ka ndërmarrë hapa të hershëm në përgatitjen për pandeminë edhe para se COVID-19 të sillte sigurinë shëndetësore në qendër të vëmendjes.

Pavarësisht natyrës së saj informale - duke mos pasur një sekretariat të përhershëm ose rezoluta ligjërish të detyrueshme - ndikimi i G7 ka rrjedhur nga fuqia kolektive ekonomike dhe diplomatike e anëtarëve të saj. Si i tillë, grupi ka mbijetuar si një platformë dinamike dhe elastike për bashkëpunim shumëpalësh.

Temat kryesore të artikullit të Samitit të G7 2025 përqendrohen rreth rolit të samitit në adresimin e sfidave urgjente globale dhe formësimin e bashkëpunimit ndërkombëtar. Ja një ndarje e temave kryesore:

- Siguria Globale dhe Tensionet Gjeopolitike

Samiti u përqendrua shumë në konfliktet në rritje në Lindjen e Mesme - veçanërisht krizën Izrael-Iran - si dhe luftën e vazhdueshme në Ukrainë. Udhëheqësit diskutuan përpjekjet për armëpushim, stabilitetin rajonal dhe riafirmuan mbështetjen për sovranitetin e Ukrainës.

- Inteligenca Artificiale dhe Qeverisja Dixhitale

Nën flamurin e “AI për Prosperitet”, G7 theksoi zhvillimin etik të AI-së, transparencën dhe nevojën për infrastrukturë dixhitale gjithëpërfshirëse. Kanadaja prezantoi një Ministri të re të AI-së dhe Inovacionit Dixhital, dhe India mbështeti një botë dixhitale shumëpolare.

Sekretari i Përgjithshëm i NATO-s merr pjesë në Samitin e G7, mirëpret angazhimin e Kanadasë për shpenzimet e mbrojtjes

- Siguria Energjitike dhe Rezistenca ndaj Klimës

Me zjarret dhe fatkeqësitë e lidhura me klimën në rritje, samiti i dha përparësi tranzicioneve të energjisë së pastër, zinxhirëve kritikë të furnizimit me minerale dhe rezistencës ndaj zjarreve. Kishte një shtytje të fortë për financimin e klimës dhe zhvillimin e qëndrueshëm.

- Stabiliteti Ekonomik dhe Riorganizimet Tregtare

Tensionet tregtare - veçanërisht ato që përfshinin SHBA-në - ishin një temë kryesore. Samiti pa marrëveshje të reja tregtare, mosmarrëveshje për tarifën dhe diskutime mbi qeverisjen ekonomike globale. G7 gjithashtu nisi iniciativë për të financuar zhvillimin dhe për të kundërshtuar Iniciativën “Një Brez, një Rugë” të Kinës.

- Angazhimi me Jugun Global

Samiti theksoi shtrirjen e vëmendjes ndaj vendeve jo-anëtare të G7 si India, Brazili dhe Afrika e Jugut. Pjesëmarrja e Indisë nënvizoi rëndësinë e përfshirjes së ekonomive në zhvillim në vendimmarrjen globale, veçanërisht në financimin e zhvillimit dhe aksesin në teknologji.

- Multilateralizmi dhe Reforma Institucionale

Pati thirrje për reformimin e institucioneve globale si Këshilli i Sigurimit i OKB-së dhe rritjen e bashkëpunimit midis G7 dhe G20. Afrika e Jugut, si kryetare e G20, luajti një rol kyç në lidhjen e axhendave.

- Të Drejtat e Njeriut dhe Përfshirja e Shoqërisë Civile

Grupet e avokimit nxitën që të drejtat LGBTQIA+ të njiheshin zyrtarisht në proceset e G7. Komunikata Pride7 bëri thirrje për qasje ndërsëktoriale ndaj sfidave globale dhe një angazhim më të madh të shoqërisë civile.

Këto tema pasqyrojnë përpjekjen e G7 për të mbetur një forcë relevante dhe e përgjegjshme në një peizazh global që ndryshon me shpejtësi.

Rëndësia e Samitit të G7 në çështjet globale

Samiti i G7 ka një rëndësi të jashtëzakonshme në çështjet

globale sepse bashkon udhëheqësit e demokracive më të përparuara në botë për të koordinuar përgjigjet ndaj sfidave urgjente ndërkombëtare. Ndërsa G7 nuk ka fuqi legjislative formale, ndikimi i tij buron nga pesha ekonomike dhe politike e anëtarëve të tij - të cilët së bashku përfaqësojnë rreth 30% të PBB-së globale pavarësisht se përbëjnë vetëm 10% të popullsisë së botës. Ja pse Samiti i G7 ka rëndësi:

- Qeverisja Ekonomike Globale

G7 luan një rol kyç në formësimin e politikës ekonomike globale. Nga koordinimi i përgjigjeve ndaj krizave financiare deri te ndikimi i normave tregtare dhe financimit të zhvillimit, vendimet e tij shpesh përhapen në tregjet ndërkombëtare.

- Reagimi ndaj Krizave dhe Siguria

Samiti shërben si një platformë për veprim të unifikuar gjatë krizave gjeopolitike. Për shembull, G7 ka koordinuar sanksione gjatë konflikteve si lufta Rusi-Ukrainë dhe ka lëshuar deklarata të përbashkëta mbi mospërhapjen bërthamore dhe stabilitetin rajonal.

- Lider shipi i Teknologjisë dhe Klimës

Në vitin 2025, G7 theksoi qeverisjen e AI-së, zinxhirët kritikë të furnizimit me minerale dhe rezistencën ndaj zjarreve. Këto diskutime ndihmojnë në vendosjen e standardeve globale dhe mobilizimin e investimeve në teknologji të qëndrueshme.

- Angazhimi me Jugun Global

G7 po angazhohet gjithnjë e më shumë me ekonomitë në zhvillim si India, Brazili dhe Afrika e Jugut. Kjo shtrirje pasqyron një njohje se zgjidhja e problemeve globale - si ndryshimi i klimës ose pabarazia dixhitale - kërkon dialog gjithëpërfshirës.

- Vendosja e Normave dhe Multilateralizmi

Edhe pa autoritet detyrues, G7 formëson normat ndërkombëtare rreth demokracisë, të drejtave të njeriut dhe sundimit të ligjit. Komunikatat dhe deklaratat e saj të përbashkëta shpesh ndikojnë në axhendat e institucioneve si OKB-ja, FMN-ja dhe Banka Botërore.

- Rivendosja Diplomatieke dhe Angazhimi Dypalësh

Samiti gjithashtu ofron hapësirë për diplomaci të nivelit të lartë. Në vitin 2025, për shembull, India dhe Kanadaja përdorën samitin për të rivendosur marrëdhëniet e tendosura, ndërsa udhëheqës të tjerë zhvilluan bisedime mbi tregtinë, energjinë dhe inovacionin.

Në thelb, Samiti i G7 vepron si një qendër nervore strategjike - jo vetëm për anëtarët e tij, por për komunitetin më të gjerë ndërkombëtar. Është vendi ku debatohen prioritetet globale, testohen aleancat dhe formësohet e ardhmja e bashkëpunimit shumëpalësh.

A është teknologjia e re një dhuratë për kriminelët kibernetikë?

Kompjuterizimi kuantik mund të tingëllojë si diçka e dalë drejtpërdrejt nga një film fantastiko-shkencor, por po bëhet një realitet i pamohueshëm. Ndërsa gjigantët e teknologjisë garojnë për të shfrytëzuar fuqinë e tij, ai po transformon me shpejtësi botën e sigurisë kibernetike. Imagjinoni një kufi të ri ku enkriptimi, siç e njohim ne, mund të bëhet i vjetëruar.

Rritja e informatikës kuantike mund të hapë një derë të rrezikshme për hakerat dhe kriminelët kibernetikë, dhe ajo që dikur mendonim se ishte e sigurt mund të mos jetë më.

Kompjuterizimi kuantik është një teknologji revolucionare që përdor parimet e mekanikës kuantike për të përpunuar informacionin në një mënyrë që kompjuterët tradicionalë nuk mund ta bëjnë dot.

Si funksionon?

Në vend të përdorimit të biteve, të cilat përfaqësojnë ose një 0 ose një 1, kompjuterët kuantikë përdorin bite kuantike ose “kubite”.

Këto kubite mund të ekzistojnë në gjendje të shumëfishta njëkohësisht, falë një fenomeni të njohur si “superpozicion”, i cili u lejon kompjuterëve kuantikë të zgjidhin probleme të caktuara komplekse shumë më shpejt sesa kompjuterët konvencionalë.

Si filloi?

Informatika kuantike u propozua për herë të parë në vitet 1980 nga fizikani fitues i Çmimit “Nobel”, Richard Feynman, i cili kuptoi se kompjuterët klasikë nuk mund të simulonin në mënyrë efektive sistemet kuantike.

Në vitet 1990, shkencëtarët e kompjuterave Peter Shor dhe Lov Grover bënë përparime të rëndësishme në algoritmet kuantike, duke përgatitur terrenin për informatikën praktike kuantike.

Që atëherë, kjo fushë ka evoluar dhe shumë gjigantë të teknologjisë dhe laboratorë kërkimorë tani po punojnë për ta bërë informatikën kuantike realitet.

Teknologjia e madhe (Big Tech)

IBM është një nga kompanitë e shquara të teknologjisë që zhvillon në mënyrë aktive teknologjitë e informatikës kuantike.

Në nëntor 2022, IBM zbuloi procesorin e saj Osprey, një sistem 433-kubitësh, duke shënuar një përparim të rëndësishëm në harduerin kuantik.

Për më tepër, IBM ka partneritet me institucione financiare si “Barclays” dhe “JPMorgan Chase” për të eksploruar zbatimet praktike të informatikës kuantike në financë.

Shqetësime për sigurinë kibernetike

Ndërsa informatika kuantike premton të zgjidhë probleme komplekse duke përdorur kubite, profesionistët e sigurisë kibernetike janë të shqetësuar se kjo mund të tejkalojë metodat aktuale të enkriptimit.

Aftësia për të thyer shpejt enkriptimin mund të ekspozojë të dhëna të ndjeshme në mënyra të paimagjinueshme më parë.

Tregu global i informatikës kuantike parashikohet të arrijë në 50 miliardë dollarë amerikanë deri në fund të kësaj dekade, duke e bërë thelbësore që organizatat të planifikojnë mbrojtjen e tyre në përputhje me rrethanat.

Edhe pse informatika kuantike mund të jetë një përparim i madh për teknologjinë, ajo gjithashtu paraqet rreziqe të konsiderueshme.

Fuqia e saj e jashtëzakonshme përpunuese mund t'i bëjë metodat ekzistuese të enkriptimit të vjetëruara, duke u lejuar kriminelëve kibernetikë të depërtojnë në të dhëna të enkriptuara.

Kjo përbën një rrezik të madh për ndërmarrjet dhe qeveritë që mbështeten në enkriptim për të mbrojtur informacionin e ndjeshëm.

“Vjedhës informacioni” të heshtur

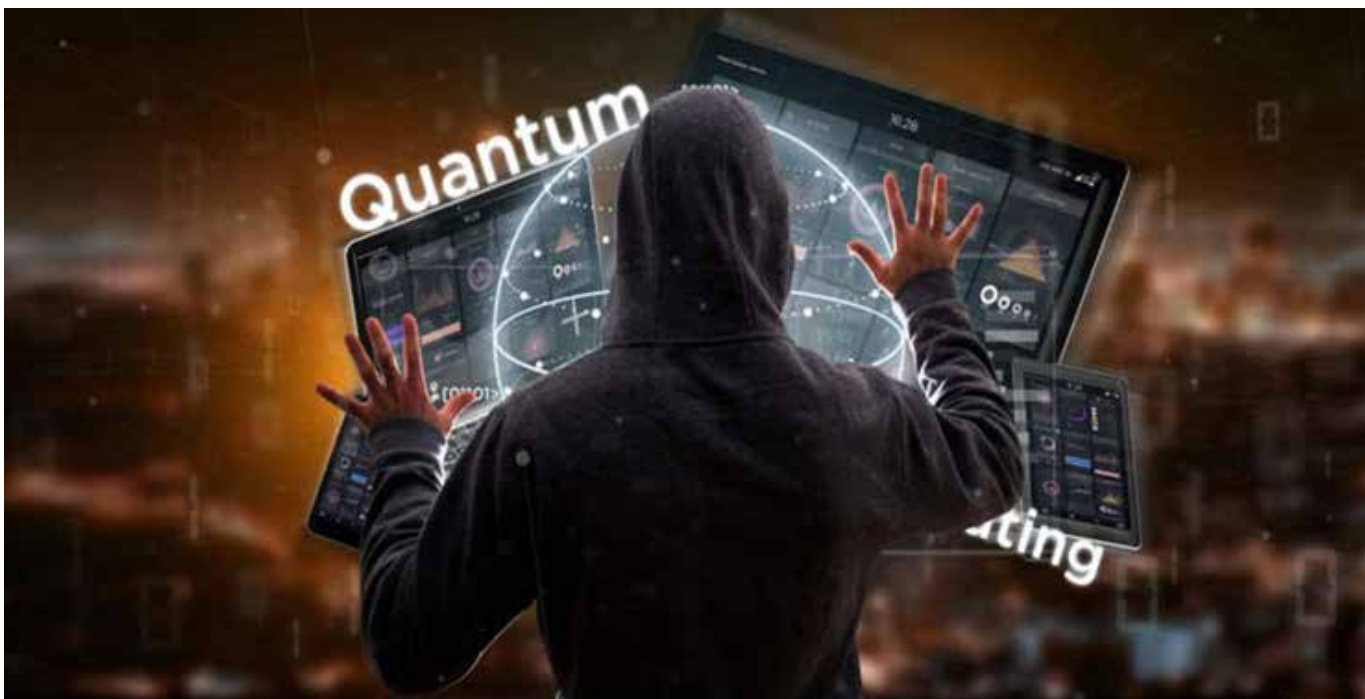
Ndërsa 93% e programeve keqdashëse fshihen tashmë pas trafikut të koduar, informatika kuantike do t'u jepte kriminelëve kibernetikë mundësinë për të deshifruar atë trafik.

Mëso, pastaj sulmo

Kjo do t'i fuqizonte aktorët keqdashës të miratonin një strategji “dekripto tani, korr më vonë”, duke identifikuar dhe shfrytëzuar shpejt dobësitë e fshehura në trafikun e rrjetit.

Pasoja shkatërruese

Pasojat e shkeljeve të tilla mund të jenë shkatërruese për bizneset dhe organizatat publike, pasi çdo gjë, nga informacioni personal i klientëve deri te sekretet qeveritare, aktualisht mbrohet

nga enkriptimi. Shkelje të tilla mund të çojnë në vjedhje identiteti, mashtrim financiar dhe humbje të pronës intelektuale. Fuqia e shtuar e përpunimit të informatikës kuantike mund ta çojë gjithashtu inteligjencën artificiale në nivele të reja.

Dobësi të reja

Kombinimi i inteligjencës artificiale dhe informatikës kuantike krijon dobësi të reja që organizatat duhet t'i adresojnë. AI-ja tashmë ka lehtësuar sulmet komplekse kibernetike, si skemat e phishing-ut të drejtuara nga AI-ja dhe deepfakes.

Me informatikën kuantike, këto kërcënime do të bëhen vetëm më të sofistikuara, ndërsa sulmuesit gjejnë mënyra të reja për të shfrytëzuar dobësitë e sistemeve. Indeksi i Sigurisë së të Dhënave të Microsoftit për vitin 2024 zbuloi se incidentet e sigurisë të lidhura me inteligjencën artificiale pothuajse u dyfishuan në vitin 2024.

Sulme të mundësuar nga inteligjenca artificiale

Në një incident të rëndësishëm të vitit 2024, një punonjës, i mashtruar nga teknologjia e falsifikimit të thellë, thuhet se transferoi 25 milionë dollarë amerikanë te mashtrues që paraqiteshin si Drejtor Financiar i kompanisë së tij.

Ekspertët thonë se metodat tradicionale të sigurisë kibernetike nuk mund të përballojnë kërcënimet në zhvillim, që do të thotë se konfigurimet statike të sigurisë nuk janë më efektive, një problem i përqësuar nga shpejtësia e përpunimit të informatikës kuantike.

Një hap përpara

Ekipet e sigurisë duhet të përqendrohen në ndërtimin e qëndrueshmërisë, duke miratuar praktika që parashikojnë kërcënimet e ardhshme. Kjo përfshin përditësimin e vazhdueshëm të protokolleve të enkriptimit, investimin në teknologji të reja sigurie dhe sigurimin që stafi të jetë i trajnuar për të përballuar kërcënimet në zhvillim.

Çfarë duhet bërë?

Për t'u përgatitur për përshkallëzimin e kërcënimeve të sigurisë kibernetike, organizatat duhet të marrin masa proaktive, thotë Chaim Mazal, Drejtor i Sigurisë i Gigamon dhe Anëtar i Këshillit të “Forbes”.

Kornizë zero-besim

Sipas Mazal, një qasje kyçe për mbrojtjen e rrjeteve në këtë epokë të re është zbatimi i një kuadri zero-besim, i cili supozon se asnjë përdorues, pajisje ose sistem nuk mund të jetë i besueshëm në mënyrë të natyrshme dhe menaxhon aksesin në rrjet në kohë reale, duke minimizuar mundësinë e aksesit të paautorizuar.

Me vëzhgueshmëri të thellë, organizatat mund të fitojnë një pamje gjithëpërfshirëse të trafikut të rrjetit të tyre, duke përmirësuar aftësinë e tyre për të zbuluar dhe për t'u përgjigjur kërcënimeve. Ndërsa AI-ja integrohet më shumë në strategjitë e sigurisë kibernetike, është thelbësore të sigurohet që të dhënat që futen në modelet e AI-së të mos korruptohen nga aktorë keqdashës, duke monitoruar trafikun e rrjetit dhe rrjedhën e të dhënave.

Bashkëpunimi i industrisë

Një bashkëpunim më i fortë publik-privat është i nevojshëm për të adresuar kërcënimet e sofistikuara, veçanërisht ato që vijnë nga informatika kuantike dhe inteligjenca artificiale. Ndërsa Agjencia e Sigurisë Kibernetike dhe Infrastrukturës (CISA) mbështet taktikat moderne, bashkëpunimi në të gjithë industrinë është thelbësor për të rritur qëndrueshmërinë.

Kalimi në një model më adaptues të sigurisë kibernetike ka të bëjë me më shumë sesa thjesht teknologji - është një ndryshim në mentalitet. Bashkëpunimi dhe përshtatshmëria do të jenë çelësi i lulëzimit në epokën e informatikës kuantike. “Vetëm ata që përgatiten dhe përqafojnë këto tre hapa do të kenë një shans për të kapur kriminelët kibernetikë”, - paralajmëron Mazal.

Muzetë më të mirë ushtarakë në botë

Historia e luftës është e ndërthurur me atë të njerëzimit. Dhe ndërsa, për fat të keq, lufta nuk është një dukuri e rrallë në histori, ajo mbetet një nga përvojat më traumatike që një komb dhe banorët e tij mund të durojnë.

Nuk është çudi atëherë që muzetë janë ngritur në të gjithë botën për të ruajtur kujtimin e konflikteve të armatosura dhe njerëzve që luftuan në to.

Kjo nuk është aspak një listë e plotë. Sigurisht që ekzistojnë shumë muze të shkëlqyer. Gjithashtu, pavarësisht interesit të tyre të pamohueshëm historik, nuk përfshihen qendrat e interpretimit që gjenden në vendet e betejës, memorialet dhe vendet e tjera të kujtesës.

Muzetë e luftës janë dritare në të kaluarën, duke dokumentuar konflikte të mëdha dhe pasojat e tyre në shoqërinë njerëzore. Ata shërbejnë si kujtesë kolektive, duke ruajtur artefakte historike, dëshmi të veteranëve dhe analiza të ngjarjeve që kanë formësuar botën moderne.

Muzeu Perandorak i Luftës, Londër

I themeluar në vitin 1917, ndërkohë që Lufta e Parë Botërore po luftohej ende, Muzeu Perandorak i Luftës, i njohur si IWM, shënoi njëqindvjetorin e tij në 2017 si një nga më të mirët e këtij lloji kudo në botë.

Edhe pse padyshim i fokusuar në temën e luftës, anëtarët e stafit nuk e përshkruajnë atë si një muze ushtarak, të paktën jo në kuptimin tradicional të fjalës.

“IWM London është një muze i historisë sociale që eksploron se si konflikti modern ka ndikuar në shoqëri të tëra, nga vija e frontit deri në frontet e brendshme, duke përdorur koleksionin e tij të pasur - objekte, vepra arti, intervista me të mbijetuar, letra, ditarë dhe shumë më tepër - për të treguar histori personale bindëse”, shpjegon Laura Clouting, kuratore e lartë.

Nga topat e mëdhenj detarë që mirëpresin vizitorët e tij - relike nga anija luftarake HMS Ramillies - deri te rikrijimet gjithëpërfshirëse të skenave të Luftës së Parë Botërore dhe Luftës së Dytë Botërore - muzeu është i aftë të magjepsë vizitorët përtej entuziastëve ushtarakë.

Vende të tjera të IWM në Londër përfshijnë Dhomat e Luftës Churchill, qendrën nëntokësore të komandës nga e cila u drejtua përpjekja e luftës, si dhe HMS Belfast, një kryqëzor i epokës së Luftës së Dytë Botërore i ankoruar përgjithmonë pranë Urës së Kullës.

Gjithashtu pjesë e rrjetit, IWM Duxford, pranë Kembrixhit, mbulon të gjitha aspektet e luftës ajrore, ndërsa IWM North, në Mançester, eksploron ndikimin e luftës te njerëzit dhe shoqëria.

Muzeu dhe Memoriali Kombëtar i Luftës së Parë Botërore, Kansas City, Missouri

Përpara se të hyjnë në galerinë kryesore të Muzeut Kombëtar të Luftës së Parë Botërore, vizitorët kalojnë mbi një fushë simbolike me lulekuqe që përkujton të vdekurit e luftës. Dan Videtich/Muzeu Kombëtar i Luftës së Parë Botërore

Muzeu dhe Memoriali Kombëtar i Luftës së Parë Botërore i ka rrënjët në një memorial të ndërtuar me anë të kontributit popullor menjëherë pas përfundimit të luftës, gjë që e bën atë jo vetëm muzeun e dytë më të vjetër rreth Luftës së Parë Botërore kudo në botë, por edhe një që u financua plotësisht nga publiku.

“Ne jemi mjaft unikë midis muzeve të Luftës së Parë Botërore

për nga diversiteti i koleksionit tonë. Qasja jonë enciklopedike do të thotë që ne po mbledhim sende, mbi 75,000 prej tyre, nga të gjitha palët ndërluftuese”, - thotë Dr. Matthew Naylor, presidenti i muzeut.

Pasi iu nënshtrua një rinovimi dhe zgjerimi të gjerë rreth një dekade më parë, muzeu ka parë një rritje të numrit të vizitorëve dhe është bërë atraksioni kryesor turistik në Kansas City.

Toka e muzeut, e vendosur në qendër, prej 47 hektarësh, është gjithashtu një vend për aktivitete dhe ngjarje qytetare gjatë gjithë vitit. Vizitorët gjithashtu mund të shijojnë disa nga pamjet më të mira të Kansas City nga maja e Kullës Memoriale të Lirisë 217 metra e lartë.

Muzeu Kombëtar i Marinës Mbretërore, Portsmouth, Angli

Në përputhje me reputacionin e tij shekullor për përsosmëri, muzeu i Marinës Mbretërore me siguri do të kënaqë këdo që është i interesuar në çështjet detare ose ushtarake. Muzeu është i shpërndarë në disa vende.

Përveç muzeut të mirëfilltë, Portsmouth është shtëpia e tre anijeve historike interesante: HMS “Victory”, anija kryesore e Nelsonit në betejën e Trafalgarit dhe anija më e vjetër detare ende në funksion, HMS “Warrior”, një shembull i rrallë i teknologjisë detare hibride me vela dhe avull të mesit të shekullit të 19-të dhe HMS M.33, një anije e mbijetuar e Fushatës së Galipolit në Luftën e Parë Botërore.

Muzeu i Marinës Mbretërore është pjesë e NMRN, por galeritë publike janë aktualisht të mbyllura për vizitorët dhe një muze i ri u hap në Kantierin Historik Detar të Portsmouth në pranverën e vitit 2020.

Degë të tjera përfshijnë Muzeun e Nëndetëseve të Marinës Mbretërore në Gosport aty pranë, Muzeun e Armëve Ajrore të Flotës në Yeovilton, Somerset dhe HMS Caroline në Belfast.

Les Invalides, Paris

Musée de l'Armée përmban galeri kushtuar armëve dhe armaturave që variojnë nga shekulli i 13-të deri në shekullin e 17-të. Emilie Cambier/Musée de l'Armée

Madhështia ushtarake franceze e ka selinë në Hôtel des Invalides, pranë brigjeve të Senës në zemër të Parisit. Ky kompleks mbresëlënës, ndërtesa kryesore e të cilit është e kurorëzuar me një kupolë të artë, u ndërtua në shekullin e 17-të me urdhër të Mbretit Louis XIV.

Fillimisht ishte një shtëpi pensionistësh për veteranët e ushtrisë, por tani aty ndodhet Musée de l'Armée (Muzeu i Ushtrisë Franceze), si dhe Musée des Plans-reliefs, që përmban modele në shkallë të qyteteve kryesore të fortifikuara të Francës dhe kriptën ku u varrosën eshtrat e Napoleon Bonapartit, pasi u riatdhësuan nga ishulli i Shën Helenës në vitin 1840.

Muzeu i Historisë Ushtarake, Vjenë, Austri

Pak vende rivalizojnë Austrinë kur bëhet fjalë për një rol kyç në historinë evropiane. Në fakt, Muzeu Heeresgeschichtliches (Muzeu i Historisë Ushtarake) gjurmon rrënjët e tij që në kohët perandorake, kur Vjena ishte në krye të një perandorie të madhe shumëkombëshe. Muzeu u themelua në mesin e shekullit të 19-të me urdhër të Perandorit Franz Joseph dhe gjithmonë është vendosur në të njëjtën ndërtesë të ndërtuar posaçërisht.

Qëllimi fillestar i muzeut ishte të nxirrte në pah rolin e Austrisë si një superfuqi ushtarake, por koleksionet janë përditësuar periodikisht për të mbuluar edhe dy Luftërat Botërore, periudhën midis dy luftërave dhe Luftën e Ftohtë. Ndoshta një nga objektet më të shquara të ekspozuara është makina në të cilën u vra Arkiduka Franz Ferdinand në Sarajevë, duke shkaktuar fillimin e Luftës së Parë Botërore.

Muzeu Kombëtar i Aviacionit Detar, Pensacola, Florida

Është e vështirë të mbivlerësohet roli që aviacioni detar ka luajtur në sigurimin e Shteteve të Bashkuara me aftësinë për të projektuar fuqinë e tyre në të gjithë botën. Por nuk është thelbësore të regjistroheni në Marinë për të përjetuar fuqinë e forcës ajrore detare.

Muzeu Kombëtar i Aviacionit Detar të Pensacolës shfaq një koleksion të shkëlqyer me mbi 150 avionë, një simulator fluturimi dhe përvojën gjithëpërfshirëse “Blue Angels 4D”.

Muzeu Mbretëror i Forcave të Armatosura dhe Historisë Ushtarake, Bruksel, Belgjikë

Rreziqet e gjeografisë e shndërruan Belgjikën e vogël në një fushë beteje gjatë dy Luftërave Botërore. Si rezultat, Belgjika tani është e pajisur me një përqendrim të dendur vendesh lufte, si dhe një muze ushtarak të klasit të parë.

Muzeu Mbretëror i Forcave të Armatosura dhe Historisë Ushtarake, i vendosur në Parc du Cinquenaire në Brukselin qendror, tani është pjesë e Institutit të Trashëgimisë së Luftës, një institucion që kujdeset për vende të tjera të historisë ushtarake në Belgjikë.

Muzeu pret një koleksion të madh armësh dhe armaturash që shtrihen nga Mesjeta deri në ditët e sotme. Një shtesë e kohëve të fundit në

koleksion: një avion luftarak F-16.

Muzeu Holandez i Rezistencës, Amsterdam, Holandë

Ky muze mjaft i vogël, por shumë interesant pranë qendrës historike të Amsterdamit është më i çuditshmi në listë, pasi merret me një aspekt zakonisht të paraportuar të luftës: jetën dhe vdekjen pas vijave të armikut.

Edhe pse i përqendruar në përvojën holandeze gjatë pushtimit të Holandës nga Gjermania naziste në Luftën e Dytë Botërore, tema e rezistencës dhe pushtimit është diçka me të cilën shumë kombe në të gjithë Evropën mund të lidhen.

Muzeu është projektuar të jetë një përvojë shumë gjithëpërfshirëse, me shumë objekte të vërteta të shfaqura në kontekstin e tyre të duhur dhe histori personale të atyre që jetuan në këtë periudhë. Ekziston gjithashtu Muzeu i Rezistencës për Fëmijë që i qaset temës nga perspektiva e fëmijëve.

Muzeu Kombëtar i Këmbësisë, Fort Benning, Georgia

Nëse ushtarët në terren fitojnë luftëra, Fort Benning ka shumë të bëjë me të. Ky objekt ushtarak në Georgia nuk është vetëm shtëpia e qendrës së induksionit dhe trajnimit të Ushtrisë Amerikane për rekrutët e rinj, por edhe e Muzeut Kombëtar të Këmbësisë. Ky është një udhëtim i mirëfilltë nëpër historinë amerikane, nga Lufta e Pavarësisë deri në ditët e sotme.

Një memorial për luftën globale kundër terrorizmit - që paraqet një traçeliku të nxjerrë nga rrënojat e Qendrës Botërore të Tregtisë, si dhe emrat e të gjithë anëtarëve të shërbimit të vvarë në shërbim që nga 11 shtatori - është ndër ekspozitat e tij më të reja.

Muzeu Kombëtar i Forcave Ajrore Amerikane, Dayton, Ohio

Muzeu Kombëtar i Forcave Ajrore Amerikane në Dayton, Ohio, pret një nga koleksionet më të plota të avionëve kudo në botë.

Qindra avionë janë të ekspozuar në muze, duke përfshirë jo vetëm disa nga avionët luftarakë më ikonikë të të gjitha kohërave, por edhe disa prototipa të rrallë, siç është XB-70 “Valkyrie” me pamje mbresëlënëse, si dhe disa avionë presidencialë.

B-17 Memphis Belle, me famë filmi me të njëjtin emër, është gjithashtu pjesë e koleksionit. Pasi iu nënshtrua restaurimit, ai u rikthye në ekspozitë më 17 maj 2018, 75 vjet pas datës kur ekuipazhi përfundoi misionin e tij të fundit të Luftës së Dytë Botërore.

Këto muze nuk janë vetëm koleksione objekteve historike, por vende edukative dhe reflektimi për brezat e ardhshëm. Vizitorët mund të kuptojnë strategjitë ushtarake, jetën e ushtarëve, dhe efektet shoqërore të luftërave nëpërmjet ekspozitave interaktive dhe dokumenteve historike.

Bëhu pjesë e Forcave të Armatosura!

Qendra e Personel Rekrutimit ka filluar regjistrimin e kandidatëve
për ushtarë/detarë aktiv

Afati për dorëzimin e dokumentacionit është deri, më 29 gusht 2025

Apliko në • <https://shorturl.at/p6gNO>